

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Gülşen Yıldız
Necmettin Erbakan Ü.
A. K. Eğitim Fakültesi G. S. E. Bölümü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
gulsen_yaldiz@hotmail.com

Yrd. Doç. Aycan Özçimen
Necmettin Erbakan Ü.
A. K. Eğitim Fakültesi G. S. E. Bölümü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı,
aozcimen@konya.edu.tr

Özet

Bireysel Ses Eğitimi (BSE) dersi, yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma, girişimcilik gibi ortak becerilerin yanı sıra, ses sistemini oluşturan anatomik yapıların eşzamanlı ve uyumlu çalışması, konuşma ve şarkı söylemede sesin doğru, güzel ve etkili kullanılması, ses gelişim döneminde uygun register geçişleri yapma becerisinin sağlanması, ses sağlığını koruma, yorumlama becerilerin kazanılması, geliştirmesi bakımından öğrenci eğitimine önemli katkı sağlayan bir ders programını içermektedir. Öğrencilerin öğrenmesi ve gelişimiyle ilgili elde edilen bilgiler, öğretmenler tarafından kullanılabilirliği gibi öğrencinin kendini değerlendirmesine ve kişisel hedefler belirlemesine de yardım eder.

Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının BSE dersine yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda BSE dersi almış olan 100 öğrenci dâhil edilmiş ve veriler elde etmek için her öğrenciye 5'li Likert tipi 16 sorudan oluşan Bireysel Ses Eğitimi Tutum ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizi için SPSS for Windows 20 programı kullanılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Müzik Eğitimi, Bireysel Ses Eğitimi, Müzik Öğretmeni Adaylarının Tutumları.

MUSIC TEACHER CANDIDATES' ATTITUDES TO INDIVIDUAL VOICE TRAINING

Abstract

Individual Voice Training course includes a course programme greatly contributing to the education of the students in terms of voice health protection and production, and the ability to make suitable register transitions in the process of voice development, and the correct, beautiful, effective usage of the voice, and the simultaneous and appropriate functioning of anatomical structures forming voice systems in addition to the common abilities such as creative and critical thought, problem-solving, decision-making, investigation and competitiveness. The students' ability to learn and the data obtained as to their developments, as can be used by the teachers, help to evaluate themselves and specify personal aims.

This study has been made with the intention to evaluate the attitudes music teacher candidates have to individual voice training. 100 students having studied individual voice course at Necmettin Erbakan University, Ahmet Keleşoğlu Education Faculty, Department of Music Education of Fine Arts have been added and the attitude scale of Individual Voice Training composed of 16 questions with likert-type has been applied to every five pair in order to obtain the data. SPSS for Windows 20 programme has been used for the analysis of the data.

Key Words: Music Education, Individual Voice Training, The Attitude of the Candidates of Music Teachers.

GİRİŞ

Ülkemizde örgün müzik eğitimi alanında “Müzik Öğretmenliği” eğitimi giderek önem kazanmaktadır. Bunun nedeni müzik öğretmenin, örgün müzik eğitiminde en temel ve etkin öğesi olmasıdır. Öğrenci müzik eğitiminin hedefleri doğrultusunda davranış değiştirmekle sorumlu olduğundan, alanında belirli niteliklere sahip olmak zorundadır. Bu zorunluluk, belirli bir ortamda, düzenli, planlı ve yöntemli olarak gerçekleştirilecek olan müzik öğretmeliği eğitimini de gerekli kılar (Uçan, 1997).

Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda yer alan ve müzik öğretmeni yetiştirmede temel bir öneme sahip olan BSE dersi, müzik öğretmeni adaylarının mesleki yaşantısını olumlu yönde etkileyen ve en çok gereksinim duyulan bir alan dersidir. Müzik öğretmeni adayı mesleğini uygulama aşamasında en çok sesini kullanacak ve kazanmış olduğu bu bilinçle, kazanımlarını bilgi ve davranış değişiklikleri olarak yaşantısına aktarabilecektir.

BSE dersi ile müzik öğretmeni adayının en temel ve doğal çalgısı olan sesini, konuşma ve şarkı söylemede en doğru, en etkili, en sağlıklı bir biçimde kullanmasına ilişkin davranışlar kazandırmak, sesini en doğal haliyle koruyup geliştirmek amaçlanmaktadır.

Müzik öğretmeni adaylarında anatomik yapı, algılama düzeyi, müziksel gelişim, müziksel performans vb. farklılıklar BSE dersine yönelik tutumlarına da doğal olarak yansımaktadır.

Genel olarak tutum, bireyin çevresindeki herhangi bir konuya (canlı ya da cansız) karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimini ifade etmektedir (Baysal ve Tekarslan, 1996: 253).

Shepard ve Hougland’a göre (tarih belirtilmemiş) tutumların başlıca üç öğeden oluştuğu konusunda fikir birliği vardır.

1. Tutumun gerçeklere dayanan bilgi hazinesi oluşturan **bilişsel öğe**
2. Tutumun bireyden bireye değişen ve gerçeklerle açıklanamayan hoşlanma- hoşlanmama yönünü oluşturan **duygusal öğe**
3. Tutumun sözlü ya da eylemsel ifadesi olan **davranışsal öğe** (aktaran Baysal ve Tekarslan, 1996: 254).

Tutum araştırmaları, bireyin belli bir zaman birimindeki tutumlarının öğrenilmesi olarak tanımlanabilir ve çeşitli amaçlarla yapılır. Tutumlar doğrudan ölçülemeyen kavramlar oldukları için, bunları en duyarlı biçimde ölçülebileceği düşünülen çeşitli teknikler geliştirilmiş ve geliştirilmektedir. Bunlar arasında tutum araştırmalarında en çok kullanılan ölçüm teknikleri tutum ölçekleridir (Baysal ve Tekarslan, 1996: 263).

Bu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının BSE dersine yönelik tutumlarının ne yönde olduğu ve tutumlarının belirli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Canakay’a göre (2007) öğrencilerin derse yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında karşılıklı bir ilişkinin olduğu bilinmektedir. Bunun yanı sıra bir dersteki akademik başarıları yüksek olan bir öğrencinin, o derse yönelik tutumu da yüksektir. Ayrıca tutum, akademik başarının artmasında tetikleyici konumdur. Aksu’ya göre (2005) öğrencinin öğrenmeye ilişkin duyuşsal giriş özellikleri okuldaki başarısını ve daha sonra karşılaşacağı öğretme durumları karşısındaki tutumunu da etkilemektedir. Bir dersteki başarı ve başarısızlık, öğrencinin o derse karşı sahip olduğu duygunun niteliğini değiştirebilir (aktaran Çevik ve Güven, 2011).

Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının BSE dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi, başarı ya da başarısızlık durumlarının değerlendirilmesi bakımından da önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Müzik öğretmeni adaylarının BSE dersine yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla nicel araştırma modeli olan betimsel yöntem kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmancın çalışma grubunu Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda BSE dersi almış ve almakta olan 100 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Veri toplama aracı olarak M.E.B. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel ses eğitimi Dersi Öğretim Programında (12. sınıf) yer alan "Bireysel ses eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

"Bireysel ses eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" 10 maddesi olumlu, 6 maddesi olumsuz olarak toplam 16 maddeden oluşmaktadır. 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçekte belirtilen olumlu maddeler 5 (Tamamen Katılıyorum), 4, 3, 2, 1 (Hiç Katılmıyorum), olumsuz maddeler ise 1 (Tamamen Katılıyorum), 2, 3, 4, 5 (Hiç Katılmıyorum) şeklinde puanlanmıştır.

Ölçek Faktör analizi sonucunda 4 boyut tespit edilmiştir. "Teknik" boyut 6 madde, "Uygulama" boyutu 4 madde, "Hoşnutluk" boyutu 4 madde, "Motivasyon" boyutu 2 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin güvenilirliğini sorgulamak için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmış, boyutların güvenilirlik değerleri; Teknik: 0,775, Uygulama: 0,773, Hoşnutluk: 0,770, Motivasyon: 0,797, Toplam Ölçek: 0,717 olarak saptanmıştır. Alfa değeri 0 ile 1 arası değerler alır ve kabul edilebilir bir değer en az 0,7 olması arzu edilir (Altunışık ve diğ., 2004: 115).

Ölçekte öğrencilerin toplam tutum puanları, her soruya verilen cevapların toplam puanın soru sayısına bölünmesi ile hesaplanmıştır. Öğrencilerin her bir faktörden aldıkları tutum puanları her soruya verilen cevapların toplamının o faktördeki soru sayısına bölünmesi ile hesaplanmıştır.

Verilerin analizinde SPSS for Windows 20 programı ile faktör analizi, tanıttıcı istatistik yöntemleri (aritmetik ortalama, standart sapma) ve parametrik analiz tekniklerinden t- testi, Oneway ANOVA testi kullanılmıştır. Sonuçlar, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirildi ve ortalama değerlerin kabul edilebilir olup olmadığına bakılarak yorumlandı.

BULGULAR

Bu bölümde Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği'nden elde edilen verilere ilişkin analiz sonuçları tablolaştırılarak gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Puanlarına Ait Değerlerin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	N	Ort	Std S
Teknik	100	3,85	,74
Uygulama	100	3,33	,82
Hoşnutluk	100	2,78	,85
Motivasyon	100	2,99	1,10
Toplam ölçek	100	3,24	,55

Tabla 1'de yer alan değerlere göre öğretmen adaylarının BSE dersine yönelik tutumları "Toplam Ölçekte" orta düzeyde görülmektedir (Ort: 3,24, Std S: ,55). Boyutlara göre ise "Teknik" boyut iyi düzeye yakın (Ort: 3,85, Std S: ,74), "Uygulama" boyutu orta düzeyde (Ort: 3,33, Std S: ,82), "Hoşnutluk" boyutu zayıf düzeye yakın (Ort: 2,78, Std S: ,85), "Motivasyon" boyutu orta düzeyde (Ort: 2,99, Std S: ,1,10) görülmektedir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Puanlarına Ait Değerlerin Cinsiyete Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t-Testine İlişkin Değerler

Boyut	Cinsiyet	N	Ort	Std S	t	P
Teknik	Bayan	60	3,98	,57	-2,22	,029
	Erkek	40	3,65	,90		
Uygulama	Bayan	60	3,36	,84	-,44	,660
	Erkek	40	3,28	,80		
Hoşnutluk	Bayan	60	2,88	,84	-1,48	,141
	Erkek	40	2,63	,84		
Motivasyon	Bayan	60	3,02	1,10	-,33	,741
	Erkek	40	2,95	1,11		
Toplam ölçek	Bayan	60	3,31	,55	-1,64	,102
	Erkek	40	3,13	,53		

p<0.05

Tablo 2’de yer alan değerlere göre öğretmen adaylarının “Toplam Ölçek” değerlerinde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Bayanların “Toplam Ölçek” değerlerine bakıldığında BSE dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde (Ort: 3,31, Std S: ,55), erkeklerin ise yine orta düzeyde (Ort: 3,13, Std S: ,53) olduğu görülmektedir. Ayrıca bayanların “Toplam Ölçek” ortalama değerlerinin, erkeklerin “Toplam Ölçek” ortalama değerlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğretmen adaylarının “Teknik” boyut değerlerinde ($t: -2,22$, $p: ,029$) cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. “Teknik” boyutta bayanların değerleri Ort: 3,98, Std S: ,57 olduğu görülürken, erkeklerde bu değerler Ort: 3,65, Std S: ,90’dır. Her iki grubun da “Teknik” boyuta BSE dersine yönelik tutumları iyi düzeydedir.

“Hoşnutluk” boyutu, “Uygulama” boyutu ve “Motivasyon” boyutu değerlerinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

“Uygulama” boyutunda bayanların değerleri Ort: 3,36, Std S: ,84, erkeklerin değerleri ise Ort: 3,28, Std S: ,80’dır. Her iki grubun da “Uygulama” boyutunda BSE dersine yönelik tutumları orta düzeydedir.

“Hoşnutluk” boyutunda bayanların değerleri Ort: 2,88, Std S: ,84, erkeklerin değerleri ise Ort: 2,63, Std S: ,84’dür. Bayanların “Hoşnutluk” boyutunda BSE dersine yönelik tutumları orta düzeydeyken, erkeklerin zayıf düzeye yakın oldukları görülmektedir.

“Motivasyon” boyutunda bayanların değerleri Ort: 3,02, Std S: 1,10, erkeklerin değerleri ise Ort: 2,95, Std S: 1,11’dir. Bayanların ve erkeklerin “Motivasyon” boyutunda BSE dersine yönelik tutumları orta düzeydedir. Boyut bazında ortalama değerlere bakıldığında bayanların erkeklere göre daha yüksek değer aldıkları saptanmıştır.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Dersi Ölçeği Puanlarının Lisans Düzeylerine Göre Ortalama, Standart Sapma ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Lisans Düzeyi	N	Ort	Std S	F	P
Teknik	1	33	3,94	,60	,524	,667
	2	27	3,89	,67		
	3	16	3,77	,91		
	4	24	3,72	,86		
Uygulama	1	33	3,17	,80	,723	,541
	2	27	3,38	,88		
	3	16	3,32	,84		
	4	24	3,48	,79		
Hoşnutluk	1	33	2,92	,81	,892	,448
	2	27	2,58	,97		
	3	16	2,89	,91		
	4	24	2,75	,69		
Motivasyon	1	33	2,63	1,05	1,781	,156
	2	27	3,16	1,04		
	3	16	3,18	1,07		
	4	24	3,16	1,18		
Toplam ölçek	1	33	3,17	,53	,274	,844
	2	27	3,25	,56		
	3	16	3,29	,54		
	4	24	3,28	,59		

p<0.05

Tablo 3’de yer alan öğretmen adaylarının lisans düzeyine göre değerlerine bakıldığında “Teknik” boyut, “Uygulama” boyutu, “Hoşnutluk” boyutu, “Motivasyon” boyutu ve “Toplam ölçek” değerlerinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

“Toplam ölçek”te lisans 1 (Ort: 3,94, Std S: ,53), lisans 2 (Ort: 3,89, Std S: ,56), lisans 3 (Ort: 3,29, Std S: ,54) ve lisans 4’ün (Ort: 3,28, Std S: ,59), BSE dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu görülmektedir.

“Teknik” boyutta lisans 1 (Ort: 3,94, Std S: ,60), lisans 2 (Ort: 3,25, Std S: ,67), lisans 3 (Ort: 3,77, Std S: ,91) ve lisans 4’ün (Ort: 3,72, Std S: ,86), BSE dersine yönelik tutumlarının iyi düzeyde olduğu görülmektedir.

“Uygulama” boyutunda lisans 1 (Ort: 3,17, Std S: ,80), lisans 2 (Ort: 3,38, Std S: ,88) ve lisans 3’ün (Ort: 2,89, Std S: ,84), BSE dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde, lisans 4’ün (Ort: 3,48, Std S: ,69) tutumlarının ise iyi düzeye yakın olduğu görülmektedir.

“Hoşnutluk” boyutunda lisans 2’nin (Ort: 2,58, Std S: ,97) BSE dersine yönelik tutumlarının zayıf düzeyde olduğu görülürken, lisans 1 (Ort: 2,92, Std S: ,81), lisans 3 (Ort: 2,89, Std S: ,91) ve lisans 4’ün (Ort: 2,75, Std S: ,69) BSE dersine yönelik tutumlarının orta düzeye yakın olduğu görülmektedir.

“Motivasyon” boyutunda lisans 1’in BSE dersine yönelik tutumlarının (Ort: 2,63, Std S: 1,05) zayıf düzeye yakın olduğu görülürken, lisans 2 (Ort: 3,16, Std S: 1,04), lisans 3 (Ort: 3,18, Std S: 1,07) ve lisans 4’ün (Ort: 3,16, Std S: 1,18) BSE dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Bu araştırmada lisans 1, 2, 3, 4 müzik öğretmeni adaylarının BSE derslerine yönelik tutumlarının ne yönde olduğu ve bu tutumların bazı değişkenlere göre farklılık gösterip/göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğretmen adaylarının BSE dersine yönelik tutumlarının “Toplam Ölçekte” orta düzeyde, “Teknik” boyutta iyi düzeye yakın, “Uygulama” boyutunda orta düzeyde, “Hoşnutluk” boyutunda zayıf düzeye yakın, “Motivasyon” boyutunda orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının “Toplam Ölçek” değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bayanların ve erkeklerin “Toplam Ölçek” değerlerine bakıldığında BSE dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Fakat bayanların “Toplam Ölçek” ortalama değerlerinin, erkeklerin “Toplam Ölçek” ortalama değerlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre “Teknik” boyut değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanırken, “Hoşnutluk” boyutu, “Uygulama” boyutu ve “Motivasyon” boyutu değerlerinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Her iki grubun da “Teknik” boyuta BSE dersine yönelik tutumları olumlu yöndedir. “Uygulama” boyutunda bayanlar ve erkeklerin BSE dersine yönelik tutumları orta düzeyde yani kararsız yönde, “Hoşnutluk” boyutunda bayanların tutumları kararsız, erkeklerin ise zayıf düzeye yakın yani tutumları olumsuz yöndedir. “Motivasyon” boyutunda her iki cinsin tutumları orta düzeyde kararsızlık yönündedir. Boyut bazında ortalama değerlere bakıldığında bayanların erkeklere göre daha yüksek değer aldıkları, bayanların olumlu yönde tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği puanlarının lisans düzeylerine göre değişip/değişmediği incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. “Toplam ölçek”te lisans 1, 2, 3 ve lisans 4’ün tutumları orta düzeyde kararsızlık yönündedir. “Teknik” boyutta lisans 1, 2, 3 ve lisans 4’ün tutumlarının iyi düzeyde, olumlu yöndedir. “Uygulama” boyutunda lisans 1, 2, 3 orta düzeydeyken, lisans 4’ün tutumlarının iyi düzeye yakın olduğu belirlenmiştir. “Hoşnutluk” boyutunda lisans 2’nin tutumlarının zayıf düzeyde, olumsuz yönde olduğu görülürken, lisans 1, 3 ve lisans 4’ün tutumları orta düzeye yakın, kararsızlık yönündedir. “Motivasyon” boyutunda lisans 1’in tutumlarının zayıf düzeye yakın olduğu görülürken, lisans 2, 3 ve lisans 4’ün tutumlarının orta düzeyde, kararsız yönde olduğu sonucuna varılmıştır.

Not: Bu çalışma 25-27 Nisan 2013 tarihlerinde Antalya’da 28 Ülkenin katılımıyla düzenlenen “ International Conference on New Trends in Education – ICONTE – 2013 ”da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2004). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Baysal, A. C. ve Tekarslan, E. (1996). Davranış Bilimleri. İstanbul: Avcıol Basım-Yayın.

Çevik, D. B. ve Güven, E. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyanoya Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirmesi. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, 103-120.

M.E.B. (2006). Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı (12. Sınıf). 03.01.2013 tarihinde http://ogm.meb.gov.tr/belgeler/bireysel_ses_egitimi.pdf adresinden alınmıştır.

Uçan, A. (1997). Müzik Eğitimi Temel Kavramlar, İlkeler Yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.